

Tillsynsplan enligt alkohollagen och tobakslagen 2018

Beslutsdatum	2018-03-14	Dokumenttyp	Plan
Beslutad av	Kommunstyrelsen	Dokumentägare	Catrin Ullbrand
Diarienummer	2018/KS 0082 003	Giltighetstid	2018

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Tillsyn av serveringstillstånd	3
2.1	Serveringstillstånd i Tyresö	3
2.2	Tillsynens inriktning och omfattning	4
3	Tillsyn av försäljning av folköl och tobak	7
3.1	Försäljningsställen i Tyresö	7
3.2	Tillsynens inriktning och omfattning	7
4	Uppföljning	8

Senast reviderad av dokumentägaren	
Reviderad med anledning av	

1 Inledning

Syftet med tillsynsplanen är att få en tydlig struktur på tillsynsarbetet. I planen anges på vilket sätt och hur ofta tillsyn ska genomföras på olika typer av verksamheter. Även den förebyggande tillsynen finns med i planen.

Enligt alkohollagen ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ska skickas in till länsstyrelsen. Något krav på tillsynsplan finns inte i tobakslagen. Kommunerna har fått ansvar för tillsynen enligt den nya lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Tillsynen enligt den lagen behandlas inte i 2018 års tillsynsplan.

Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för ärenden enligt alkohollagen och tobakslagen. Beslutsfattandet har delegerats till kommunledningsutskottet som sammanträder cirka en gång per månad. Prövning och tillsyn sköts av kvalitetsenheten inom avdelningen Medborgarfokus. I arbetet ingår även att upprätta styrdokument, ordna utbildning, ge allmän information samt att sköta administrationen kring ärendena. En handläggare arbetar 75 % av en heltid med detta. Handläggaren och enhetschefen får fatta vissa beslut på delegation. Kommunen har avtal med en konsult inom alkohollagens område. Genomförandet av den planerade tillsynen kan påverkas av hur många och hur komplicerade ärenden som kommer in.

2 Tillsyn av serveringstillstånd

2.1 Serveringstillstånd i Tyresö

I januari 2018 fanns det 24 restauranger med tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten. En av dessa är en trafikservering på en båt med kajplats i Stockholm. Restaurang Utsikten drivs av kommunstyrelseförvaltningen i Tyresö kommun. Ansvaret för tillsynen har därför förts över till byggnadsnämnden för detta objekt.

De flesta restaurangerna har en renodlad matprofil medan några har en mer publiknande karaktär under kvällstid. Karaokeunderhållning ordnas på ett par restauranger. Det finns ingen nattklubb eller dansrestaurang. Stängningstiderna varierar mellan klockan 19 och 01.

Tillfälliga serveringstillstånd för slutna sällskap kan gälla förenings- och företagsfester och liknande. Ansökningar om tillfällig servering till allmänheten kan gälla till exempel festivaler eller konserter. Under 2017 inkom tio ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd.

2.2 Tillsynens inriktning och omfattning

Det har inte varit några större problem med ordning och nykterhet vid 2017 års tillsynsbesök. Några restauranger har fått påpekanden om för litet utbud av lättdrycker, oklarheter i kassaregistret och brister i brandsäkerheten. Tillsynen ska vara ett stöd för de seriösa företagen. Misskötsamma aktörer kan bidra till ett försämrat företagsklimat genom osund konkurrens. För en effektiv tillsyn samverkar kommunen med andra myndigheter.

Yttre tillsyn avser tillsynsbesök (inspektioner) på restauranger som har serveringstillstånd. Besöken är normalt oanmälda och utförs oftast tillsammans med polismyndigheten som också är tillsynsmyndighet. Besöken görs främst kvällstid. Gemensam tillsyn med Skatteverket och Södertörns brandförsvärsförbund görs minst en gång per år.

Följande punkter ska kontrolleras vid alla inspektioner

- Att serveringstillståndet följs (tider, serveringsytor mm)
- Att serveringsansvarig finns på plats
- Att servering inte sker till minderåriga eller berusade personer
- Måttfullhet, ordning och berusningsgrad
- Tillgång till mat och lättdrycker
- Marknadsföring
- Utrymningsvägar

Dessutom ska följande punkter kontrolleras regelbundet

- Prissättning av alkoholdrycker och lättdrycker
- Att enbart tillåtna alkoholdrycker förvaras i lokalen
- Hantering av kassaregister
- Att personalen är anställd av tillståndshavaren
- Brandsäkerhet

Enstaka brister som inte förekommit tidigare påtalas normalt i tillsynsprotokollet som lämnas över vid inspektionen. I vissa fall skickas istället en tillsynsrapport som beskriver bristerna och vad alkohollagen säger.

Inre tillsyn innebär främst granskning av om bolaget och dess företrädare fortfarande uppfyller alkohollagens krav på ekonomisk och personlig lämplighet. I den inre tillsynen ingår att

- granska årliga restaurangrapporter
- granska inkomna polisrapporter
- begära in och granska uppgifter från andra myndigheter som Bolagsverket, Skatteverket, polisen och brandmyndigheten

- kontrollera hur tillståndshavarens serveringstillstånd i andra kommuner har följts
- granska marknadsföring i medier som tidningar, hemsidor och sociala medier.

Ändrade ägar- eller styrelseförhållanden ska anmälas till tillsynsmyndigheten, som utreder om de alkohollagens lämplighetskrav fortfarande uppfylls. Fem sådana anmälningar inkom under 2017.

Förutom den ordinarie yttre och inre tillsynen kan det behövas **extra tillsyn**. Utifrån resultaten av den yttre och inre tillsynen kan det bli aktuellt att utreda om en påföljd enligt alkohollagen ska meddelas. Om brister konstateras kan kommunen meddela en erinran eller i allvarigare fall en varning. Kommunen är enligt alkohollagen skyldig att återkalla serveringstillståndet i särskilt allvariga fall eller om brister inte har rättats till efter en eller flera varningar. Efter beslut om erinran eller varning behövs ibland extra yttre eller inre tillsyn för att kontrollera att bristerna rättats till.

Förebyggande tillsyn ska bidra till att problem och brister inte uppstår. Genom information, rådgivning och utbildning skapas en grund för dialog, förståelse och samarbete mellan tillsynsmyndigheten och krögarna. Samverkan med kommunens brotts- och drogförebyggare är en annan viktig del.

Tyresö kommun har länge arbetat enligt metoden ”Ansvarsfull alkoholserving”. Syftet är att minska våld och skador relaterade till alkohol och droger på krogen genom att arbeta för att alkoholdrycker inte serveras till underåriga eller märkbart påverkade gäster. Metoden består av flera delar:

- **Samverkan mellan bransch och myndighet** Tyresö ordnades tidigare krögarträffar tillsammans med polisen. En referensgrupp med representanter för krögarna startades också. Detta arbete avstannade dock i samband med polisens omorganisation.
- En tvådagars **utbildning för serveringspersonal** Ansvarsfull alkoholserving. Utbildning ordnas en gång per år tillsammans med Nacka och Värmdö kommuner.
- **Förbättrad tillsyn och policyarbete** Tillsyn utförs enligt metoden sedan flera år tillbaka. Arbete med alkoholpolicy för krögarna ingår inte i dagsläget.

Tabellen på nästa sida visar hur ofta olika typer av alkoholtillsyn ska utföras i Tyresö under 2018.

ORDINARIE TILLSYN ALKOHOLSERVERING	När ska tillsynen göras
Yttre tillsyn av serveringstillstånd (inspektioner)	
Första besök vid nytt stadigvarande tillstånd	Inspektion och information inom tre månader.
Restauranger med alkoholförsäljning 0–100 000 kr per år (inklusive moms)	Vartannat år
Övriga restauranger	En gång per år
Restauranger där mer än 30 % av omsättningen är alkoholdrycker (Mat för avhämtning ska inte räknas med om den utgör mer än 10 % av omsättningen för mat)	Ytterligare en inspektion/år
Restauranger som ordnar dans för allmänheten	Ytterligare en inspektion/år
Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten	Vid behov
Tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap	Vid behov
Inre tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd	
Granskning av restaurangrapport	Varje år
Kontroll av skatteskulder, årsredovisningar och ändringar i bolagets sammansättning (i systemet Infotorg)	Varje år
Kontroll av betalningsuppmaningar och kontrollavgifter (uppgifter från Skatteverket)	Vartannat år
Kontroll av personlig lämplighet (uppgifter från polisens brotts- och misstankeregister)	Vartannat år
Kontroll av nya företrädares ekonomiska och personliga lämplighet samt granskning av finansiering	Efter anmälan om ändring
EXTRA TILLSYN	
Utredning om påföljd enligt alkohollagen - enklare utredning (exempelvis frånvaro av serveringsansvarig, brott mot villkor eller mindre ekonomisk misskötsamhet) - omfattande utredning (exempelvis granskning av ekonomiska förhållanden, olagliga alkoholdrycker, brottslighet på serveringsstället eller flera olika brister)	Vid brister som kan leda till påföljd. Kan även innefatta extra tillsynsbesök.
Uppföljande tillsyn efter beslut om erinran eller varning	Behovet bedöms utifrån ärendets art.
FÖREBYGGANDE TILLSYN	
Utbildning för serveringspersonal i Ansvarsfull alkoholserving	En gång per år
Möte för krögare i Tyresö	Ordnas inte 2018
Informationsbrev	Minst en gång per år

3 Tillsyn av försäljning av folköl och tobak

3.1 Försäljningsställen i Tyresö

I januari 2018 fanns det 16 butiker i Tyresö som anmält försäljning av folköl och tobak samt nio butiker som anmält att de säljer tobak. Drygt hälften av butikerna är knutna till större butikskedjor medan de övriga är renodlade småföretag. En butik och en restaurang utan serveringstillstånd har anmält att de säljer folköl. Tobaksautomater finns på två restauranger.

3.2 Tillsynens inriktning och omfattning

Kommunen och Polismyndigheten är enligt alkohollagen de lokala tillsynsmyndigheterna över försäljning av folköl. Enligt tobakslagen är kommunen och polisen tillsynsmyndigheter över försäljningsreglerna och enbart kommunen när det gäller marknadsföring och märkning av tobak. Efter omorganisationen har polisen hittills inte kunnat prioritera folköls- och tobakstillsynen.

Tillsynsbesöken är vanligtvis oanmälda. Det som ska kontrolleras är:

- Att det finns godtagbart egenkontrollprogram och att detta följs
- Hur personalen sköter ålderskontrollen
- Att det finns skyltar om åldersgränsen vid kassan
- Att tobaksvarorna är korrekt märkta
- Att marknadsföringen av tobak är måttfull, det vill säga inte påträngande, uppsökande eller uppmanande
- Att matutbudet är tillräckligt för att få sälja folköl

För att kunna arbeta effektivare kan vissa av kontrollpunkterna prioriteras under ett år. Under 2017 kontrollerades framförallt märkningen av tobaksprodukter.

Brister som inte förekommit tidigare påtalas normalt i en tillsynsrapport som skickas till butiksägaren. Rapporten bör skickas senast tre veckor efter inspektionen. Mindre brister följs upp vid nästa ordinarie inspektion. Om allvariga brister konstaterats kan det behövas **extra tillsyn**. Vid en uppföljande inspektion kontrolleras att väsentliga brister åtgärdats. Om bristerna finns kvar kan kommunen meddela ett föreläggande eller ett förbud. Är det fråga om allvariga eller upprepade brister kan en varning eller ett tidsbegränsat försäljningsförbud meddelas.

Kommunerna har lagstöd för att genomföra kontrollköp av folköl och tobak för att kontrollera att åldersgränsen följs. Kontrollköpen ska syfta till att ge underlag för en dialog mellan kommunen och den som säljer varorna. Det har hittills inte funnits tid att prova metoden i Tyresö.

I den **förebyggande tillsynen** ingår att informera butiksinnehavarna om aktuella frågor. Samverkan med kommunens brotts- och drogforebyggare är viktig, bland annat för att få kunskap om ungdomars tobaksvanor och hur de får tag i tobaksprodukter.

Tabellen visar hur ofta olika typer av tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning ska göras i Tyresö.

ORDINARIE TILLSYN	När ska tillsyn göras
Inspektioner av försäljningsställen för folköl och tobak	
Första besök i butik med ny innehavare	Inspektion och information inom tre månader
Restauranger med serveringstillstånd	Vid alkoholtillsynen
Övriga försäljningsställen	En gång per år
Granskning av egenkontrollprogram	Vart tredje år
EXTRA TILLSYN	
Uppföljande tillsynsbesök efter tillsynsrapport med påpekande om väsentliga brister (till exempel felaktig märkning, otillräckligt matsortiment, otillåten marknadsföring)	Inom två månader
Beslut om föreläggande eller förbud	Om väsentliga brister inte åtgärdats
Tillsynsutredning om varning eller försäljningsförbud	Vid allvarliga eller upprepade brister
Uppföljande tillsyn efter beslut om föreläggande, varning eller försäljningsförbud	Omgående efter att beslutet börjat gälla/utsatt datum passerat
FÖREBYGGANDE TILLSYN	
Kontrollköp	Utförs inte 2018
Möte för tobakshandlare	Ordnas inte 2018
Informationsbrev	Minst en gång per år

4 Uppföljning

Tillsynsplanen ska följas upp två gånger om året. Efter årsskiftet ska det gångna årets tillsyn sammanfattas i en verksamhetsberättelse. Kommunledningsutskottet ska få information minst en gång per år om alkohol- och tobakstillsynen.